

Іван САВКА

*народний депутат України,
здобувач кафедри публічного управління
та адміністрування ІПК ДСЗУ*

Петро ВОРОНА

*д. держ. упр., доцент, професор кафедри
публічного управління та адміністрування
ІПК ДСЗУ*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ ЯК ПЕРСПЕКТИВА ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Удосконалення законодавства про місцеві вибори на основі пропорційної виборчої системи з відкритими списками, які застосовують у більшості європейських країн, у поєднанні з преференційним голосуванням має позитивні результати у формуванні політичної системи України, так як дає змогу виборцям не лише проголосувати за виборчий список певної партії, а й віддати перевагу певним кандидатам усередині цього списку, сприяючи їхньому обранню. Задля цього, голосуючи за список, виборець відзначає і кандидатів, обрання яких для нього найбажаніше. Адже вже черговість кандидатів у списку визначає не партія, а точніше не її керівний орган, і найбільші шанси бути обраними мають ті кандидати які мають реальний авторитет (а не київські партійні функціонери, в т. ч. провідні партійні і громадські діячі, а також «фінансисти» партії та ін.) [2].

Використання можливостей преференційного голосування не дуже до вподоби партійній номенклатурі центральних офісів партій. Адже за цих умов, виборець може сприяти обранню кандидата з середини чи кінця списку, а це можуть бути перш за все регіональні (обласні, районні, міські тощо) лідери, яким часто «не вистачає» місця в прохідній частині партійного списку, але якраз вони виконують лівову частину партійної роботи. Тому, не зважаючи на потужний тиск громадського сектору, не дуже до вподоби партійним лідерам зміна існуючої виборчої системи ще й тому, що може складатись ситуація коли їх особистий рейтинг виявиться значно нижчим за рейтинг обласних партійних лідерів. Тому потуги у прийнятті нового Виборчого кодексу не досить активні.

Відкриті списки у перспективі можуть ефективно забезпечувати регіональне представництво в депутатському корпусі від кожної з «прохідних» партій. Проведення до українського парламенту справжніх партійних та громадських лідерів, у т.ч. районних, міських, селищних та сільських максимально сприятиме реалізації виборчих програм і взятих на себе зобов'язань перед регіонами, окремими секторами суспільного життя і посилюватиме спроможність парламенту вникати у

проблематику розвитку територіальних громад, більш професійно забезпечувати умови здійснення цивільного контролю над силовими та спеціальними структурами держави, залучаючи до списків авторитетних військових фахівців, учасників бойових дій (у т.ч. ветеранів україно-російської війни на Сході України) [4 – 5].

Тому на нашу думку, кроком вперед у розвитку демократизації суспільства має стати використання на парламентських виборах системи відкритих регіональних партійних списків, одночасно із зменшенням чисельності народних обранців до 300, що максимально б сприяло зростанню дієвості та впливу на суспільні процеси українського парламенту.

Заслуговує на увагу і пропозиція багатьох політиків та науковців у сфері державного управління, політології та права що до формування двопалатного парламенту, де нижня палата формується на партійній основі із згаданої вище виборчою системою, а верхня пропорційно представляла б інтереси кожного регіону України і обиралась за мажоритарною системою. Таку структуру парламенту має близька нам як по площі так і по чисельності населення Французька Республіка, досвід парламентаризму якої варто взяти на озброєння. Варто дослідити і контролюючу діяльність французьких префектів, що сприяють правовому аспекту діяльності органів місцевого самоврядування [2]. Але для цього варто удосконалити систему судового захисту прав місцевого самоврядування, роботу адміністративних судів. Задля ствердження громадянського суспільства в Україні та залучення громадськості до участі в управлінні державою слід максимально задіяти потенціал територіальних громад, підтримати нові форми самоорганізації населення, їхні ініціативи щодо участі у вирішенні питань місцевого та державного значення, підтримати та скоординувати діяльність суб'єктів муніципального руху, зокрема, асоціацій органів місцевого самоврядування, громадських організацій, об'єднань у сфері місцевого і регіонального розвитку та їхній вплив на законотворчий процес в країні [1, с. 130 – 134; 3].

В українських реаліях російської агресії на сході країни цивільний контроль над силовими структурами держави є елементом демократичного розвитку держави та надійним інструментом недопущення диктатури та авторитаризму у владі. Прийнято вважати, що якраз цивільний у т. ч. громадський контроль над збройними силами і органами безпеки є однією з головних ознак демократичного розвитку держави. Науковці науки «державного управління», політологи та правники вбачають у ньому свого роду «лакмусовий папірець» для аналізу відносин між цивільними та військовими властями. Однак значно менше існує згоди у питаннях про те, що, власне, ми розуміємо під цивільним (громадським) контролем. Американський політолог Семуель Хантінгтон має рацію, стверджуючи, що «роль військових у суспільстві

часто обговорюється в аспекті концепції цивільного контролю, однак, за його власним твердженням «сама ця концепція до цього часу не отримала задовольняючого визначення» [4]. Впровадження більш демократичної виборчої системи сприятиме цьому процесу.

Впровадження цивільного демократичного контролю суспільства над армією й органами безпеки має включати у себе положення про максимальне залучення публічної влади та адміністрацій в управління силовими та спеціальними структурами при мінімальній участі останніх у політичному керівництві країною. Відзначаємо унікальну роль «цивільного контролю», як управлінського інструменту демократичного режиму в сучасних умовах та його надвисоку актуальність в сучасних умовах розвитку української держави [5]. Тому впровадження ефективних виборчих механізмів формування представницької влади в Україні в умовах демократичних євроінтеграційних трансформацій набуває теж особливої ваги [3], як системоформуючий чинник нової політичної системи посттоталітарного суспільства.

Список використаних джерел

1. Відкрите засідання секцій малих та середніх міст Асоціації міст України та громад. Тренінг-семінар «Сучасний стан місцевого економічного розвитку: проблеми та шляхи їх подолання. Досвід територіальних громад міст України». М. Іллічівськ. 30 червня – 2 липня 2004 р. Збірник матеріалів / За ред. В. В.Кравченка та М. В.Пітцика. – К.: Атіка, 2004. – с. 216.
2. Ворона П. В. Особливості місцевого самоврядування Франції на прикладі регіональних адміністративно-територіальних одиниць – департаментів: досвід для України // Державне будівництво (Електронне наукове фахове видання ХарPI НАДУ). – 2008. – № 2.
3. Ворона П. В. Пріоритети та пропозиції щодо реформи місцевого самоврядування в Україні // Державне будівництво (Електронне наукове фахове видання ХарPI НАДУ). – 2009. – № 1.
4. Ворона П. В. Цивільний контроль над силовими структурами держави: проблематика співвідношення політики та управління // Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний і прикладний аспект : матеріали круглого столу / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2018. – С. 29 – 34.
5. Демократичний цивільний контроль у світі / Проектний Офіс Реформ Міністерства оборони України. – Режим доступу: civilian.defense-reforms.in.ua.

Тетяна САВОСТЕНКО

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та регіональної економічної політики ДРІДУ НАДУ

ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІЙ

Вивчення європейського досвіду результативної роботи щодо збільшення інвестиційної привабливості території (регіону, субрегіону, місцевості, виділеної території) – важливий елемент формування бази інструментів управління інвестиційною діяльністю, які органи влади можуть використати на місцевому та регіональному рівнях в Україні.

Концепція формування інвестиційної привабливості окремої території визначається, насамперед, глобальною привабливістю країни для інвестицій та її інвестиційним іміджем на світовому ринку. Дослідження, які спираються на досвід 50-ти промислово розвинених і країн, що розвиваються, показали, що 1 дол США маркетингових витрат на просування інвестиційного іміджу та заохочення інвестицій приносить прибуток, чиста приведена вартість якого може досягти 4 дол США.

Розглянемо на прикладі Німеччини підходи до формування та реалізації іміджевої політики інвестиційної привабливості територій. Німецька економіка – найбільша економіка ЄС і четверта в світі після США, Китаю та Японії. Своєю конкурентоспроможністю та глобальним залученням у мережі вона завдячує великій інноваційній спроможності та значній експортній орієнтації. У таких великих галузях як автомобілебудування, машино- й приладобудування, хімічна промисловість, а також медична техніка експорт становить більше половини обігу виробництва. Загальна сума інвестицій у інновативні дослідження і розробки сягнула 68,8 млрд. євро Наразі багато підприємств перебувають на шляху до Індустрії 4.0, яка має прискорити саме оцифрування технологій виробництва й логістики [1].

Німецька економіка визначається потужно індустріалізованими галузями. Характерною ознакою розвитку державного регулювання та стимулювання інноваційної діяльності у Федеративній республіці Німеччина (ФРН) є його спрямованість на сприяння кооперативним починанням малих і середніх підприємств. У Німеччині діють програми підтримки інноваційно-активних підприємств на рівні окремих федеральних земель.

Німецький уряд проводить політику активного залучення інвестицій як міжнародних, так і внутрішніх, створюючи під це спеціальні організації. Так, у країні діє Агентство по зовнішньоекономічній діяльності ФРН Germany Trade & Invest, яке має представництва в більш ніж 50 країнах світу, широке коло партнерів, підтримує німецькі компанії при виході на